

Rokasgrāmata par starppersonu prasmju attīstīšanu pieaugušo
izglītībā caur mēdijpratību

"Ceļi uz
Identitātes Mācīšanu"

Par šo rokasgrāmatu

PIT: [Learning to Teaching Identities](#)

Projekta reference: 2019-1-NO01-KA204-060270

Erasmus+: Strategic Partnerships for adult education

Key Action: Cooperation for innovation and the exchange of good practices

Izdevniecība: ©2021 [Pathways to teaching identities](#)

Autortiesības: Visas tiesības aizsargātas.

Izdevējs: TERRAM [PACIS](#) Editorial.

Reference: TPOER-020-PPTI/26-JUL-2021.

Šīs rokasgrāmatas izstrāde, izveide, izstrāde un izgatavošana tiek kreditēta visiem partneriem, bet ne atsevišķam partnerim, un tas ir licencēts saskaņā ar

Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 Starptautiskā
licence: CC BY-SA 4.0.

Šī rokasgrāmatā ir līdzfinansēta ar Eiropas Komisijas atbalstu.

Tās saturs atspoguļo tikai autora uzskatus, un Komisija nevar būt atbildīga par to, kā citādi izmantot ietverto informāciju.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Šī mācību rokasgrāmatā sniedz ieskatu neformālajā pieaugušo izglītībā, izmantojot plašsaziņas līdzekļus un informāciju, lai aizstāvētu un veicinātu gan starppersonu, gan digitālās prasmes pieaugušo izglītotāju vidū. Medijpratība un informācijpratība ir kļuvusi par būtisku izglītības un saziņas veidu, kas cilvēkiem visā pasaulē ir svarīgs, lai socializētos, nepārtraukti mācītos, sazinātos, rīkotu kampaņas, būtu informēti un saistīti utt. Taču, ņemot vērā to, ka mūsdienās plašsaziņas līdzekļos ir novērots daudz maldinošas informācijas, naida propagandas un cita veida cilvēktiesību pārkāpumu tiešsaistē, tāpēc ir nepieciešams ne tikai mācīties, kā informācija un plašsaziņas līdzekļi tiek izmantoti pieaugušo izglītojamo izglītošanai, bet arī apmācīt pieaugušo izglītotājus, kā palīdzēt pieaugušajiem izglītojamiem atpazīt viltotu, manipulētu informāciju un vērsties pret to. Tādējādi šī rokasgrāmatā piedāvā pamatzināšanas par informācijas un mediju lietotprasmi kā līdzekli, lai atbalstītu un atvieglotu pieaugušo izglītotājiem attīstīt mācīšanas vai apmācības prasmes, lai ne tikai integrētu starppersonu prasmes pieaugušo izglītībā, bet arī sekmētu digitālās prasmes.

Tādējādi rokasgrāmatā piedāvā mācību materiālu, kas ir atvērts pieņemšanai vai pielāgošanai un kas ir atbilde uz globālo dezinformācijas un dezinformācijas problēmu, ar ko šodien saskaras sabiedrība kopumā. Rokasgrāmatā, kas kalpo kā mācību modulis, ir izstrādāta, lai pieaugušo izglītotājiem un pasniedzējiem sniegtu sistēmu, kas palīdzētu pieaugušajiem izglītojamajiem orientēties ar informācijas traucējumiem saistītās problēmās, praktizējoties, kā risināt dezinformācijas un dezinformācijas radītās problēmas.

Turklāt rokasgrāmatā ir atspoguļotaspēja veikt pamata verifikācijas darbības vizuālajam saturam. Tas palielina lietotāju informētību par modernākām metodēm un metadatiem, kurus var izmantot verifikācijas procesos. Izpratne par nepieciešamību lūgt atļauju izmantot UGC un citu tiešsaistes saturu un zināšanas par to, kā to izdarīt. Pēdējā nodaļā rokasgrāmatā sniedz soli pa solim ceļvedi tīmekļa emuāru veidošanu kā līdzekli, lai pārveidotu rokasgrāmatas kontekstuālo un teorētisko saturu par ārkārtīgi praktisku rokasgrāmatu. Tāpēc, ja jūs apvienojaties kā mācību rokasgrāmatā vai patstāvīgi, rokasgrāmatā var palīdzēt atsvaidzināt esošo mācīšanu rokasgrāmatas par medijpratību un informācijpratību pieaugušo izglītībā vai radīt jaunus piedāvājumus.

1. NODAĻA. Ievads plašsaziņas līdzekļpratībā un informācijpratībā

1.1. Medijpratība un informācijpratība

Lasītprasme attiecas uz nepārtrauktu izglītību par mūžizglītību; zinot, kā mēs zinām vai iemācāmies pilnībā piedalīties plašākā sabiedrībā. Plašsaziņas līdzekļu un informācijas pratība attiecas uz prasmēm, zināšanām, attieksmi un izpratni, kas ļauj kritiski, efektīvi un droši izmantot plašsaziņas līdzekļus un informāciju. Mūsu domāšana un mijiedarbība ir atkarīga no informācijas, lai tā darbotos optimāli. Tātad informācijas kvalitāte, ar kuru mēs sadarbojamies, lielā mērā nosaka mūsu uztveri, uzskatus un attieksmi, kas ietekmē mūsu socializāciju un komunikācijas prasmes. Tā varētu būt informācija no citām personām, plašsaziņas līdzekļiem, bibliotēkām vai izdevējiem drukātā, apraides vai digitāla satura veidā utt. Tādējādi plašsaziņas līdzekļu un informācijpratība sniedz atbildes uz to, kā mēs varam gudri piekļūt saturam, to meklēt, kritiski novērtēt, izmantot vai sniegt tā saturu gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Tas ļauj apzināties mūsu tiesības tiešsaistē un bezsaistē, ētikas jautājumus, kas saistīti ar piekļuvi informācijai un tās izmantošanu, un to, kā mēs varam sadarboties ar plašsaziņas līdzekļiem un IKT, lai veicinātu sociālo iekļaušanu, starpkultūru dialogu, daudzveidību, vārda brīvību, piekļuvi informācijai utt.

Plašsaziņas līdzekļu un informācijpratība ir cieši saistīta ar digitālo tehnoloģiju pieaugošo ietekmi; informācijas apmaiņa, izmantojot digitālos medijus, tagad ir plaši izplatīta un aktīva, ka mobilā piekļuve tīklam padara viedtālruni par unikālu logu uz pasauli. Tā rezultātā ordināri pilsoņi ir kļuvuši par aktīviem patērētājiem, izplatītājiem un informācijas radītājiem. Digitalizācija ir radījusi jaunu informācijas realitāti, kurā plašsaziņas līdzekļu lietotājam : digitālajiem plašsaziņas līdzekļiem, mobilajiem plašsaziņas līdzekļiem, sociālajiem tīkliem utt., Ir jābūt tīklošanas prasmēm: remiksēšanai, kopīgošanai, lejupielādei, debatēm, radīšanai, izplatīšanai un satura un multivides pareizai izmantošanai. Tātad plašsaziņas līdzekļu un informācijas lietpratēji pilsoņi var piekļūt, saņemt, kritiski novērtēt, radīt, izmantot un izplatīt visu veidu informāciju un plašsaziņas līdzekļu saturu.

Viņi saprot un zina savas tiesības savā darba jomā ar informāciju un plašsaziņas līdzekļiem, kā arī savas tiesības pieprasīt kvalitatīvas informācijas un plašsaziņas līdzekļu sistēmas, kas ir brīvas, neatkarīgas un daudzveidīgas. Attiecībās ar plašsaziņas līdzekļiem viņi izprot informācijas un plašsaziņas līdzekļu pakalpojumu sniedzēju lomu un funkcijas, kā arī šo funkciju īstenošanas nosacījumus.

1.2. Medijpratība un informācijpratība pieaugušo izglītībā

Medijpratība un informācijpratība pieaugušo izglītībā ir būtiska, jo svarīgs pieaugušo izglītotāju darba aspekts ir nodrošināt, lai pieaugušie izglītojamie spētu atšķirt patiesu informāciju no dezinformācijas un dezinformācijas un to, kā šī informācija tiek izplatīta dažādos sociālajos plašsaziņas līdzekļos. Pieaugušo izglītotājiem ne tikai jāpieņem kompetencei pašiem identificēt dezinformāciju un dezinformāciju un izmantot rīkus faktu precizēšanai, pārbaudei, autentiskuma noteikšanai, bet arī jāprot palīdzēt to pašu darīt saviem pieaugušajiem izglītojamiem. Tas kļūst par ļoti svarīgām zināšanām, prasmēm un attieksmēm, kas jāattīsta, jo mūsdienās informācijas dienaskārtību var noteikt jebkura persona, kas ir informācijas saņēmējs, izplatītājs vai radītājs par bezgalīgi daudzām tēmām. Tas nozīmē, ka medijpratīgi un informācijpratīgi pieaugušie izglītojamie ir aktīvi informācijas apmaiņas dalībnieki sociālajā mijiedarbībā, izprotot un ievērojot ētiskos jautājumus, kas saistīti ar piekļuvi informācijai un digitālajiem medijiem un to izmantošanu.

Lai labāk izprastu, kā tas tiek panākts, izmantojot pieaugušo izglītību, šeit medijpratības un informācijpratības zināšanas, prasmes un attieksmes ir sadalītas šajās galvenajās jomās:

1. Piekļuve.
2. Analīze un izpratne,
3. Kritisks vērtējums,
4. Izmantošana,
5. Radīšana un iesaistīšanās.

Citiem vārdiem sakot, pieaugušo izglītotājam ir jāspēj atvieglot pieaugušo izglītojamajiem iemācīties analizēt šos jautājumus jebkurā brīdī, kad viņi redz, viņiem ir pieejama jauna informācija:

- a. Kas ir informācijas vai satura autors?
- b. Kāds ir mērķis?
- c. Kas ir mērķauditorija?
- d. Kāds ir vēstījums?
- e. Kāda informācija ir iekļauta un kāda nav iekļauta?
- f. Kas gūs labumu no šī vēstījuma? Kas no tā negūs labumu?

1.2.1. Informācijas traucējumu izpratne

Ir svarīgi atšķirt stāstus, kas ir patiesi, no nepatiesiem, kā arī stāstus, kas ir patiesi, un stāstus, kuros ir daļa patiesības, bet kurus ir radījuši, producējuši un izplatījuši aģenti, kuru nolūks ir kaitēt, nevis kalpot sabiedrības interesēm. Šāda nepatiesa informācija, tāpat kā patiesa informācija, kas pārkāpj personas privātumu bez sabiedrības interešu pamatojuma, ir pretrunā vārda brīvības standartiem un ētikai. Naratīvs ir klātesošs plašsaziņas līdzekļu informācijā vai saturā, tas ir iestrādāts tajā, kādi fakti tiek atlasīti kā nozīmīgi sociālajos plašsaziņas līdzekļos, ziņās, kādi fakti tiek izdomāti vai izņemti no konteksta toksiskajos paziņojumos. Tas ir viens no iemesliem, kādēļ faktu pārbaudi var lietderīgi papildināt ar naratīva atmaskošanu, pētot nozīmes struktūras, kurās fakti un nefakti tiek mobilizēti konkrētam mērķim.

Lai gan termins "viltus ziņas" tiek daudzkārt lietots, lai apzīmētu tādas informācijas atspoguļošanu, kurai prasītājs nepiekrīt, šis termins kļūst arvien neaizsargātāks pret politizēšanu un tādējādi tiek izmantots kā ierocis pret ziņu nozari, lai grautu ziņas, kas nepatīk pie varas esošajiem vai kas apdraud viņu varu. Tā vietā visā šajā rokasgrāmatā ir ieteicams lietot terminus **dezinformācija** un **maldīga formācija**, lai pretstatītu tos pārbaudāmai informācijai, kas ir sabiedrības interesēs:

- a. **Dezinformācija** tā ir nepatiesa informācija, bet persona, kas to izplata, uzskata, ka tā ir patiesa.
 - a. **Viltus ziņas:**
Ja virsraksti, vizuālie elementi vai uzraksti neatbalsta saturu, to

var saukt par viltus savienojumu. Visbiežāk sastopamais šāda veida satura piemērs ir klikšķu virsraksti. Palielinoties konkurencei par auditorijas uzmanību, aģents var rakstīt virsrakstus, lai piesaistītu klikšķus, pat ja, izlasot rakstu, cilvēki jūtas maldināti.

b. **Maldinošs saturs:**

Šāda veida saturs ir tad, ja tiek izmantota maldinoša informācija, lai noteiktu jautājumus vai personas, izcēlējot fotogrāfijas vai selektīvi izvēloties citākus vai statistikas datus. Vizuāli materiāli ir īpaši spēcīgi līdzekļi maldinošas informācijas izplatīšanai, jo mūsu smadzenes ir mazāk tendētas uz kritisku attieksmi pret vizuāliem materiāliem.

Piemēram: **Dezinformācija**

2017. gada 20. aprīlī Parīzes Elizejas laukos notikušais terorakts, kā tas notiek gandrīz visās ārkārtas ziņās, izraisīja lielu dezinformācijas daudzumu. Atsevišķi cilvēki sociālajos plašsaziņas līdzekļos neapzināti publicēja vairākas baumas. Cilvēki, kas dalās ar šāda veida saturu, reti kad to dara, lai nodarītu kaitējumu. Drīzāk viņi ir aizrāvušies ar mirkli, cenšoties būt noderīgi, taču pienācīgi nepārbauda un nepārlicinās par informāciju, ar kuru dalās.

- b. **Maldīga informācija** tā ir nepatiesa informācija, un persona, kas to izplata, zina, ka tā ir nepatiesa. Tas ir apzināti, tīši meli, un norāda uz to, ka ļaundari aktīvi dezinformē cilvēkus.

a. **Viltus konteksts:**

Viens no iemesliem, kāpēc termins "viltus ziņas" ir tik nelietderīgs, ir tas, ka patiesss saturs bieži tiek atkārtoti izplatīts ārpus tā sākotnējā konteksta. Piemēram, 2007. gadā uzņemts attēls no Vjetnamas, kas pēc septiņiem gadiem tika atkārtoti izplatīts, aizbildinoties, ka tā ir fotogrāfija no Nepālas pēc 2015. gada zemestrīces.

b. **Viltus saturs:**

Pastāv reālas problēmas ar žurnālistiem, kad viņu uzraksti tiek

izmantoti pie rakstiem, kurus viņi nav rakstījuši, vai organizāciju logotipi tiek izmantoti videoierakstos vai attēlos, kurus viņi nav veidojuši.

c. Manipulēts saturs:

Manipulēts saturs ir tad, ja ar patiesu saturu tiek manipulēts, lai maldinātu.

d. Safabricēts saturs:

Šāda veida saturs var būt teksta formātā, piemēram, pilnīgi safabricēta ziņu vietne, vai arī tas var būt vizuāls materiāls, kas vērsts uz kādu grupu.

Piemēram: Maldīga informācija:

Viens no Francijas vēlēšanu kampaņas triku mēģinājumiem bija Beļģijas laikraksta Le Soir izsmalcināta dublikāta izveide ar nepatiesu rakstu, kurā tika apgalvots, ka prezidenta amata kandidātu Emanuelu Makronu finansē Saūda Arābija. Maldīga informācija tika izplatīta ar Twitter reidu starpniecību, kuros brīvi saistīti personu tīkli vienlaicīgi izmantoja Twitter, izmantojot identiskus hashtagus un ziņojumus, lai izplatītu baumas par kandidāta personīgo dzīvi.

1.2.2. Izpratne par toksicitātes pamatprincipiem

Lai gan dezinformācijas vai maldīgas informācijas sekas var būt līdzīgas, piemēram, cilvēktiesību pārkāpumi un demokrātisko procesu integritātes graušana, konkrētos gadījumos dažos gadījumos var būt vērojama abu konceptualizāciju kombinācija, un ir pierādījumi tam, ka atsevišķa viena no tām bieži vien tiek izmantota kopā ar citām kā daļa no plašākas stratēģijas, ko īsteno konkrēti dalībnieki. Tomēr ir lietderīgi paturēt prātā atšķirības, jo iemesli, paņēmieni un tiesiskās aizsardzības līdzekļi var attiecīgi atšķirties. Tas nozīmē, ka pieaugušo izglītības mērķis plašsaziņas līdzekļu un informācijpratības kontekstā ir veicināt pieaugušo izglītojamos atsevišķi izpētīt galvenos informācijas traucējumu elementus: **agentu**, **ziņojumu** un **tulku**. Tikai izšķirot jeb analizējot un interpretējot informācijas traucējumus no šīs perspektīvas, mēs sākam saprast šīs nianšes:

- a. Aģents, kas rada safabricētu ziņojumu, var atšķirties no aģenta, kas šo

ziņojumu rada, kurš var atšķirties arī no aģenta, kas šo ziņojumu izplata.

- b. Tāpat ir nepieciešama padziļināta izpratne par to, kas ir šie darbinieki un kas viņus motivē. Ir jāizprot arī dažādie aģentu izplatīto ziņojumu veidi, lai novērtētu katra no tiem mērogu un sāktu to risināšanu.
- c. Lai gan lielākā daļa debašu ir bijušas veltītas galvenokārt safabricētām teksta ziņu vietnēm, vizuālais saturs ir tikpat plaši izplatīts un to ir daudz grūtāk identificēt un atspēkot.
- d. Dezinformācijas kampaņu veidojošā ģenerālmenedžera motivācija ir ļoti atšķirīga no motivācijas, kas piemīt mazapmaksātajiem rindas darbiniekiem, kuru uzdevums ir pārvērst kampaņas tēmas konkrētos ziņojumos. Un, tiklīdz ziņa ir izplatīta, to var bezgalīgi reproducēt un izplatīt ar galveno plašsaziņas līdzekļu starpniecību, kas darbojas bez kontroles, un to var veikt dažādi dalībnieki ar atšķirīgu motivāciju.

1. tabula: Informācijas traucējumu elementi.

Aģents	<p>Līmenis: Organizācijas līmenis: Motivācijas veids: Automatizācijas līmenis: Mērķauditorija: Nodoms nodarīt kaitējumu: Mērķis radīt kaitējumu:</p>	<p>Oficiāls vai neoficiāls. Nav - brīvs - ciešs - savienots tīklā. Finanšu - Politiskie - Sociālie - Psiholoģiskie. Cilvēks - kiborgs - robots. Dalībnieki - Sociālās grupas - Veselas sabiedrības. Jā - Nē Jā - Nē</p>
Ziņojums	<p>Ilgums: Precizitāte: Likumība: Krāpnieks: Mērķis:</p>	<p>Ilgtermiņa / īstermiņa / uz notikumiem balstīta. Maldinošs - Manipulēts - Izgudrots. Legāls - Nelegāls. Nē - Zīmols - Individuāls Indivīds - Organizācija - Sociālā grupa - Vīsa sabiedrība.</p>
Tulkotājs	<p>Ziņu lasīšana: Veiktā darbība:</p>	<p>Hegemoniskais - opozicionārais - sarunu ceļā. Ignorēts - kopīgi atbalstīts - kopīgi opozicionēts.</p>

Visbeidzot, ir jāņem vērā četri iespējamie informācijas traucējumu dažādie posmi: **radišana**, **ražošana**, **izplatīšana** un **reprodukcija**. Ir svarīgi aplūkot informācijas traucējumu gadījumu dažādās fāzes līdztekus tā elementiem, jo aģents, kas izstrādā saturu, bieži vien ir nošķirts no tā veidotājiem un izplatītājiem.

Piemēram:

Prezidenta vēlēšanu kampaņas laikā ziņu tīkls, kas ir safabricējis ziņu vietnes, lai diskreditētu sievietes godīgumu, publicēja ziņu rakstus ar prezidenta amata kandidātes kailfoto. Tas ir noderīgs gadījuma pētījums, lai domātu par informācijas traucējumu dažādajiem posmiem.

Attēls-1: Informācijas traucējumu fāzes

1.2.3. Izpratne par faktu pārbaudi

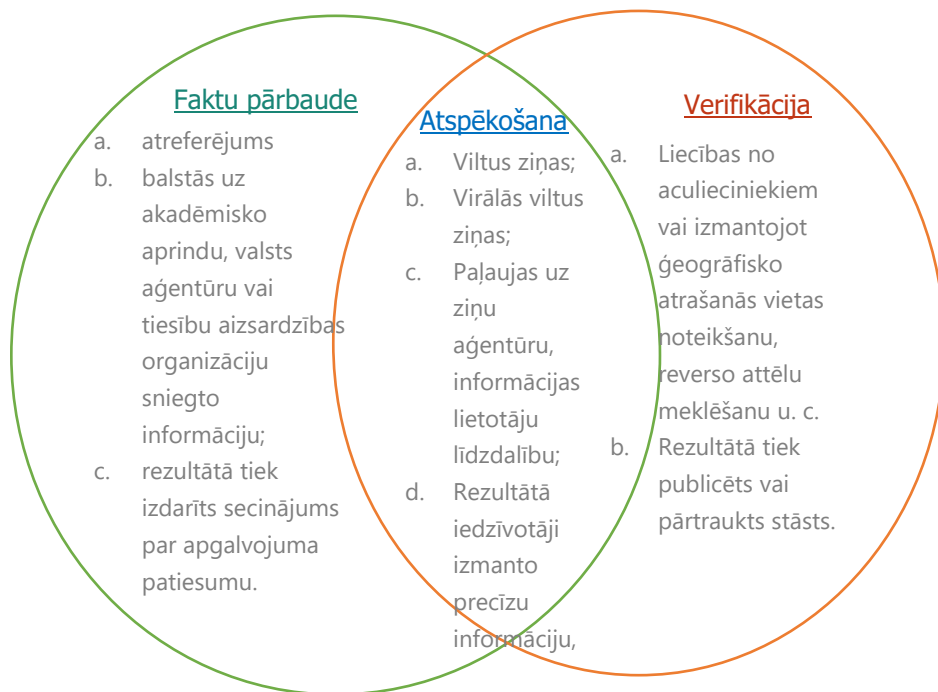
No politiķiem līdz mārketinga speciālistiem, no interešu aizstāvības grupām līdz zīmoliem - ikvienam, kas cenšas pārliecināt citus, ir stimuls sagrozīt, pārspīlēt vai noklusēt faktus. Tāpēc pieaugušo izglītības iestādēm būtu jācenšas nodrošināt pieaugušo izglītotājus ar metodoloģiju, kas ļautu atklāt faktus pārbaudamus

apgalvojumus un kritiski izvērtēt pierādījumus saskaņā ar ētikas normām un standartiem. Tikai tad pieaugušo izglītotājs var palīdzēt pieaugušajiem izglītojamajiem attīstīt faktu pārbaudes prasmes, attieksmi un uzvedību. Tas ir tāpēc, ka termins "faktu pārbaude" var nozīmēt divas dažādas lietas:

- a. tradicionāli ziņu redakcijās tika nodarbināti faktu pārbaudītāji, lai koriģētu un pārbaudītu faktu apgalvojumus, ko žurnālisti sniedza savos rakstos. Šis faktu pārbaudes žanrs novērtē ziņojuma pamatotību, divreiz pārbauda faktus un skaitļus un kalpo kā vispārēja ziņu satura kvalitātes kontroles kārtā pirms publicēšanas.
- b. mūsdienās faktu pārbaude notiek nevis pirms publicēšanas, bet gan pēc tam, kad apgalvojums ir kļuvis sabiedrībai nozīmīgs. Šāda veida ex-post faktu pārbaudes mērķis ir panākt, lai politiķi vai sabiedrībā pazīstamas personas būtu atbildīgas par savu izteikumu patiesumu. Šajā jomā faktu pārbaudītāji meklē pirmavotus un precīzus avotus, kas var apstiprināt vai noliegt sabiedrībai sniegtos apgalvojumus.

Mūsdienu faktu pārbaudu uzplaukums tā dēvētajā "viltus ziņu laikmetā". Šis termins tiek ļaunprātīgi lietots, lai apzīmētu pilnībā safabricētus sensacionālus stāstus, kas sasniedz tik milzīgu auditoriju, izmantojot sociālo mediju algoritmus savā labā. Tā kā kļūst arvien skaidrāka zem covid-19 realitāte, cik lielā mērā tiešsaistes informācijas infrastruktūra ir īpaši caurlaidīga dezinformācijai un maldīgai informācijai, pieaugušo izglītības iestādēm kļūst svarīgāk nekā jebkad agrāk pievērsties faktu pārbaudei; koncentrējoties gan uz publisku apgalvojumu pārbaudi, gan arī uz virālo viltus ziņu apgānišanu. Faktu atspēkošana ir faktu pārbaudes apakšgrupa, un tai ir nepieciešams īpašs prasmju kopums, kas ir kopīgs ar pārbaudi (jo īpaši lietotāju radītā satura).

Attēls-2: Faktu pārbaude, atspēkošana un verifikācija

1.2.4. Faktu pārbaudes metodoloģija un ētika

Faktu pārbaude nav raķešu zinātne. Tā ir analīze, kuras pamatā ir viens pamatjautājums: *No kurienes mēs to zinām?* Turklāt fakti pārbaude nav pareizrakstības pārbaude. Nav ne vārdnīcas tipa ceļveža ar visiem faktiem, ne arī vienkāršas programmatūras, kas pārbaudītu informāciju un atzīmētu kaut ko nepareizi norādītu kā fakti. Kopumā fakti pārbaude sastāv no trim posmiem:

1. Pārbaudāmu apgalvojumu meklēšana, meklējot likumdošanas dokumentus, plašsaziņas līdzekļus un sociālos plašsaziņas līdzekļus. Šis process ietver to, lai noteiktu, kuri svarīgākie publiskie apgalvojumi:
 - a. var pārbaudīt faktus un
 - b. vajadzētu pārbaudīt faktus.
2. Fakti noskaidrošana, meklējot labākos pieejamos pierādījumus attiecībā uz konkrēto apgalvojumu.
3. Apgalvojums, ņemot vērā pierādījumus, parasti tiek vērtēts pēc patiesuma skalas, pamatojoties uz šādiem vērtējumiem:

- a. **Patiesi:** apgalvojums ir precīzs, un tajā nekas būtisks netrūkst.
- b. **Pārsvārā paties:** apgalvojums ir precīzs, bet nepieciešams precizējums vai papildu informācija.
- c. **Daļēji paties:** apgalvojums ir daļēji precīzs, bet tajā nav norādītas svarīgas detaļas vai tas ir izlaizts no konteksta.
- d. **Pārsvārā nepaties:** apgalvojumā ir kāds patiesības elements, bet tajā nav ņemti vērā kritiski fakti, kas varētu radīt citādu iespaidu.
- e. **Kļūdaini:** apgalvojums nav precīzs un ir smieklīgs.

1.2.5. Izpētīt faktiskās izpratnes problēmas

Pirms pievērsties fakti pārbaudes praktiskajiem aspektiem, pieaugušajiem, kas mūsdienās, ir jāapzinās tās ierobežojumi un pašu ierobežojumi. Pašlaik mēs atrodamies **postpatiesības** vai **postfakti** laikmetā. Arguments, ko varētu izvirzīt šī viedokļa atbalstam, ir tāds, ka politika un plašsaziņas līdzekļi ir kļuvuši tik polarizēti, ka iedzīvotāji kategoriski noraida jebkādas faktus, kuriem viņi nepiekrīt, bez pamata, lai veidotu precīzu apgalvojumu, atbalstot to, ko viņi domā un uzskata par patiesu. Pētījumā konstatēts, ka, ja informācija tiek koriģēta, jo īpaši atsaucoties uz iestādēm, kuras iedzīvotāji uzskata par ticamām, cilvēki vidēji kļūst labāk informēti. Tas nozīmē, ka būtu nereāli apgalvot, ka fakti ir ideāli pasaules raksturojumi un ka cilvēki ir pilnīgi racionālas būtnes, kas nevainojami pielāgo jaunus faktus neatkarīgi no saviem iepriekšējiem uzskatiem un personīgajām vēlmēm. Katrs no mums nāk ar kognitīviem un citiem aizspriedumiem jeb mentāliem šķēršļiem, kas var traucēt uztvert jaunu faktisko informāciju. Ir būtiski uzsvērt, ka tas nav kaut kas tāds, kas notiek ar citiem vai dažiem cilvēkiem, tas notiek ar mums visiem, jo:

1. Apstiprināšanas aizspriedumi:

Attiecas uz tendenci apstrādāt informāciju, meklējot un/vai interpretējot informāciju, kas atbilst esošajiem uzskatiem. Šī neobjektīvā pieeja lēmumu pieņemšanā lielākoties ir neapzināta un bieži vien noved pie pretrunīgas informācijas ignorēšanas. Esošie uzskati var ietvert cilvēka gaidas konkrētajā situācijā un prognozes par konkrētu iznākumu. Cilvēki, visticamāk, apstrādā informāciju, lai atbalstītu savus uzskatus, ja jautājums ir ļoti svarīgs vai sev svarīgs.

2. Motivēta argumentācija:

Attiecas uz indivīdu neapzināto tieksmi pielāgot informācijas apstrādi secinājumiem, kas atbilst gala mērķim. Klasisks piemērs ir gadījums, kad dalībniekiem lūdza noskatīties futbola spēli starp divām skolām. Dalībnieki no katras skolas biežāk uzskatīja, ka tiesnešu noraidījumi bija pareizi, ja tie bija labvēlīgi viņu skolai, nekā tad, ja tie bija labvēlīgi viņu sāncensiem. Viņu lojalitāte pret savu skolu noteica to, ko viņi uzskatīja un jutās par taisnīgu vai netaisnīgu.

Faktu pārbaude pati par sevi nav perfekta; dažkārt informācija var būt 100% precīza, tomēr tajā var nebūt ietverti svarīgi konteksti. Fakti nemainīgi tiek konstruēti, sakārtoti un pārkārtoti plašākās naratīva struktūrās, kas dažādiem cilvēkiem var piešķirt atšķirīgu nozīmi vieniem un tiem pašiem pamatfaktiem. Tādējādi patiesība ir kas vairāk nekā faktu kopums, svarīga loma ir arī kontekstam.

1.2.6. Izpratne par avotiem un vizuālo saturu

Tāpēc pieaugušo izglītības iestādēm ir ne tikai jāpārbauda un jānovērš fakti, bet arī jāsaprot pieaugušo izglītotāji, lai palīdzētu pieaugušajiem, kas mācās, atpazīt un pārbaudīt digitālās informācijas sākotnējo avotu tiešsaistē. Tas nozīmē, ka pieaugušo izglītotājs ir jāapmāca, kā piemērot un izmantot dažādas stratēģijas nodarbībās ar pieaugušajiem izglītojamajiem, lai palīdzētu viņiem noteikt avotu, fotogrāfiju vai video, jo īpaši sociālajos tīklos koplietojamā lietotāja radītā satura (UGC) autentiskumu. Lai sasniegtu šo mērķi, pieaugušo pedagogs var palīdzēt pieaugušajiem izglītojamajiem pārbaudīt savus instinktus ar reāliem scenārijiem vai piemēriem, pirms praktiski pielietot pamata izmeklēšanas metodes un stratēģijas tiešsaistes satura pārbaudei. Tas ir svarīgi, jo ļauj pieaugušajiem izglītojamajiem apzināties dažāda veida nepatiesu un maldinošu saturu, kas bieži tiek izplatīts ziņu notikumu laikā tādās sociālo mediju platformās kā Facebook, Twitter, Instagram un YouTube.

Mūsdienās sociālie mediji ir mainījuši ziņu satura veidošanu, sagatavošanu, izplatīšanu un patēriņu. Reāllaika auditorijas iesaiste ir radījusi satura pūļa izmantošanu, un pat tādus ziņošanas uzdevumus kā verifikācija tagad var uzticēt auditorijai. Verifikācijas disciplīna, satura un avotu verifikācijas metodes prasa

pastāvīgu atjaunināšanu, lai atspoguļotu strauji mainīgo digitālo tehnoloģiju, tiešsaistes uzvedības un ziņu vākšanas prakses ietekmi. Mūsdienās aculiecinieku liecības un vizuālais saturs ir viens no svarīgākajiem un pārliecinošākajiem rīkiem, ko ziņu izdevējs var izmantot, lai izstāstītu iespaidīgu stāstu. Svarīgāko ziņu scenārijā ātrāka virzība ir izšķirošs faktors, lai pārbaudītu sociālajos plašsaziņas līdzekļos iegūto informāciju. Tomēr tas kaut kādā veidā kļūst aizvien grūtāk, jo satura veidotājam, producentam, lietotājiem ir jāorientējas milzīgā informācijas daudzumā, lai nonāktu pie avotiem, informācijas vai attēliem, kurus tagad var izveidot, radīt un izplatīt jebkurš cilvēks. Tik strauju vizuālā satura (fotoattēlu, video, GIF u. c.), kas augšupielādēts sociālajās platformās, apjoma pieaugumu veicina:

1. Viedtālrunu un viedtālrunu ar kameru izplatība visā pasaulē.
2. Lielāka piekļuve lētiem un dažviet arī bezmaksas mobilajiem datiem.
3. Globālo sociālo tīklu un sociālo ziņojumapmaiņas platformu pieaugums, kurās ikviens var publicēt saturu un veidot auditoriju.

Piemēram, mūsdienās daudzos jaunāko ziņu scenārijos pirmās ziņas, fotogrāfijas vai videoieraksti, kas parādās no kāda notikuma, vai tas būtu protests, vilciena avārija, viesuļvētra vai teroristu uzbrukums, visticamāk, tiks publicēti no aculiecinieka, dalībnieka vai garāmgājēja, kurš ir tikai ar viedtālruni. Šī satura pārbaudes metodes atšķiras atkarībā no resursiem, normām, standartiem un interesēm.

1.2.7. Kāpēc ir svarīgi pārbaudīt avotu un vizuālo saturu?

Mūsdienu digitālajā pasaulē ļaunprātīgiem dalībniekiem ir viegli radīt un izplatīt pārliecinošu un grūti atklājamu nepatiesu informāciju. Ir daudzi gadījumi, kad ziņu aģentūras ir sabojājušas savu reputāciju, kopīgojot vai pārpublicējot maldinošu informāciju, fotoattēlus vai videoklipus, vai informāciju no viltus personām. Dažkārt tās ir arī nepareizi interpretējušas satīrisku saturu, kopīgojot vai publicējot to kā faktu. Vairāk nekā jebkad agrāk šo problēmu saasina tiešsaistē pieejamā vizuālā satura apjoms, kuru visu var izņemt no konteksta un pārstrādāt turpmākajos ziņu notikumos vai informācijas apmaiņā, kā mēs to redzam katru dienu visā pasaulē, kad viltvārži maldina gan iedzīvotājus, gan politiķus, gan tiesību aizsardzības grupas un žurnālistus. Tomēr ir dažādi soļi, ko var veikt, lai

novērtētu konkrēta avota, kuram ir stāsts vai saturs, ar ko dalīties, ticamību. Ir jāuzdod svarīgi jautājumi, daži no tiem ir uzdodami tieši, bet uz dažiem ir jāatbild, izmantojot izmeklēšanā pieejamos pierādījumus. Var izmantot pārbaudes rīkus, lai noteiktu, no kurienes avots ir publicējis ziņas, taču ir iespējams arī manuāli triangulēt avotu, analizējot viņa sociālo mediju vēsturi, lai pārbaudītu, vai ir norādes, kas varētu liecināt par to, ka avots konkrētā laikā varētu atrasties noteiktā vietā.

Identificējot informācijas vai attēlu avotu un veicot gan avota, gan kopīgota satura pārbaudes, ir iespējams pārbaudīt, vai avots ir tieši viņš, ja pārbaudes sniedz vajadzīgos rezultātus. Tas ir tāpēc, ka lielākā daļa personu, kas iesaistās ziņu notikumos un dalās savos stāstos, nemēģina maldināt; viņi vienkārši dalās savā pieredzē. Ja rodas dezinformācija, tā var nebūt ļaunprātīga. Tā vietā tā varētu būt vienkārši tāda, ka persona nevar pareizi atcerēties notikumus vai, iespējams, ir izvēlējusies pārspīlēt savu stāstu. Lai gan, iespējams, nav iespējams pilnīgi droši pārlicināties par vizuālā satura oriģinālu, ir vairāki "sarkanie karodziņi", kurus var atklāt, izmantojot vienkāršu pārbaudes procesu, kurā tiek uzdoti šādi jautājumi:

1. Vai saturs ir oriģināls, vai arī tas ir pārņemts no iepriekšējiem ziņu notikumiem un maldinoši pārpublicēts?
2. Vai ar saturu ir veiktas kādas digitālās manipulācijas?
3. Vai, izmantojot pieejamos metadatus, mēs varam apstiprināt fotoattēla vai video uzņemšanas laiku un vietu?
4. Vai mēs varam apstiprināt fotoattēla vai videoieraksta uzņemšanas laiku un vietu, izmantojot saturā esošās vizuālās norādes?

Lai efektīvi atrastu "sarkanos karodziņus", ir jāizprot arī dažādi biežāk sastopamie nepatiesi vai maldinoši vizuālā satura veidi:

- a. **Nepareizais laiks, nepareizā vieta:** visbiežāk sastopamais maldinošs vizuālo materiālu veids ir veci vizuālie materiāli, kas tiek atkārtoti izplatīti ar jauniem apgalvojumiem par to, kas tajos redzams. Viralitāti šādos gadījumos bieži izraisa nejauša koplietošana, satura, ko var viegli atspēkot, bet nav viegli atsaukt.
- b. **Manipulēts saturs:** saturs, kas ir digitāli manipulēts, izmantojot fotoattēlu

vai video rediģēšanas programmatūru.

- c. **Inscenēts saturs:** oriģināls saturs, kas ir izveidots vai kopīgots ar maldinošu nolūku.

Neformālā pieaugušo izglītība var būt efektīva, iepazīstinot pieaugušos, kas mācās, ar pamatinstrumentiem, metodēm, lai mācītos un praktizētu avota un satura pārbaudi, piemēram:

- **Facebook konta analīze:** uzziniet vairāk par avotu, analizējot viņa Facebook kontu.
- **Twitter konta analīze:** uzziniet vairāk par avotu, analizējot tā sociālo tīklu vēsturi, un tādējādi noskaidrojiet, vai tas ir tvitera robots.
- **Atkartota attēlu meklēšana:** pārbaudiet, vai attēls netiek pārstrādāts, lai pamatotu kādu apgalvojumu vai notikumu. Reversā attēlu meklēšana ļauj lietotājam pārbaudīt, vai vienā vai vairākās attēlu datubāzēs ir attēla agrāka versija. Ja attēls pastāv pirms apgalvotā notikuma, tas ir sarkanais karodziņš, un, iespējams, attēls ir pārstrādāts no agrāka notikuma. Ja rezultātu nav, tas nenozīmē, ka attēls ir oriģināls, ir nepieciešamas papildu pārbaudes.
- **Ģeolokācija:** process, kurā, izmantojot metadatus, nosaka, kur ir uzņemts video vai attēls: dati no mobilajiem tālruņiem bieži atklāj koordinātes, un sociālajos tīklos (piemēram, Instagram, Facebook un Twitter) dažkārt tiek norādīta ģeogrāfiskā atrašanās vieta (lai gan ir svarīgi atzīmēt, ka šādi metadati ir rediģējami un var būt maldinoši). Bieži vien ģeolokācijas noteikšanai ir nepieciešams savstarpēji salīdzināt vizuālās īpašības un orientierus no satura ar satelītattēliem, ielu skata attēliem un vizuālo saturu, kas pieejams no citiem avotiem (piemēram, citu vizuālo saturu, kas publicēts Twitter, Instagram, Facebook un YouTube).
- **Laikapstākļu apstiprināšana:** ļauj pārbaudīt, vai vizuālajā saturā novērojamie laikapstākļi ir apstiprināti ar vēsturiskajiem ierakstiem. (t. i., vai video ir redzams lietus dienā, kad meteoroloģiskie avoti nav novērojuši lietus?).
- **Ēnu analīze:** vēl viens fotoattēla vai videoklipa izpētes paņēmieni ir pārbaudīt visu redzamo ēnu iekšējo konsekvenci, t. i., vai ēnas ir tur, kur

mēs tās sagaidām, un vai visas redzamās ēnas atbilst attiecīgajiem gaismas avotiem.

2. NODAĻA. Sociālo mediju uztvere paaudžu vidū

2.1. Sociālie mediji

Sociālie mediji ir datorizēta tehnoloģija, kas atvieglo ideju, domu vai informācijas apmaiņu, veidojot virtuālos tīklus un kopienas. Labi zināmas sociālo mediju platformas ir:

- **Sociālie tīkli:** saziņa ar cilvēkiem, izmantojot Facebook, Twitter, LinkedIn.
- **Publicēšanas tīkli:** satura vai emuāra publicēšana, izmantojot WordPress, Tumblr, Medium.
- **Multivides koplietošanas tīkli:** fotoattēlu, videoklipu un citu mediju kopīgošana, izmantojot Instagram, Snapchat, YouTube.
- **Diskusiju forumi:** dalieties ar jaunumiem un idejām (Reddit, Quora, Digg).
- **Satura pārraudzīšanas tīkli:** jauna satura atklāšana, saglabāšana un kopīgošana, izmantojot Pinterest, Flipboard.
- **Patērētāju atsauksmju tīkli:** uzņēmumu atrašana un pārskatīšana, izmantojot Yelp, Zomato, TripAdvisor.

Lai gan 21. gadsimta digitālajiem plašsaziņas līdzekļiem ir būtiska atšķirība no veco laiku tradicionālajiem plašsaziņas līdzekļiem, piemēram, drukātajiem laikrakstiem, žurnāliem, videolentēm; ir līdzība, ko var pamanīt populārās kultūras vērtībās, piemēram: televīzijas šovos, mūzikā, sportā, izklaidē un atpūtā, modes tendencēs un lingvistiskās konvencijās, kas atgādina mūsdienu ietekmētājus dažādās sociālo mediju platformās, kuri vada emuārus, veido tiešsaistes saturu, kopīgo ziņas vai komentārus par dažām tēmām.

2.2. Būtiskas digitālās prasmes pieaugušo izglītībā

Lai palīdzētu pieaugušajiem, kas mācās, kritiski, efektīvi un droši izmantot sociālos plašsaziņas līdzekļus, pieaugušo izglītība ir atvērtāka informācijas tehnoloģiju rīku integrēšanai vispārējā mācīšanas, mācīšanās un apmācības procesā pieaugušajiem, kas mācās, lai uzlabotu savu plašsaziņas līdzekļu un informācijas lietotprasmi, un tādējādi spēt apgūt un stiprināt būtiskas digitālās prasmes, piemēram:

1. Kā lietot dažādas ierīces: informācijas atrašana, novērtēšana, pārvaldība un glabāšana.
2. Kā identificēt un atrisināt vienkāršas tehniskas problēmas dažādās ierīcēs.
3. Kā rīkoties ar informācijas apstrādi un analizēt ziņojumus dažādās formās, identificējot autoru, mērķi un novērtējot satura kvalitāti un ticamību.
4. Kā izveidot, radīt un rediģēt informāciju dažādos veidos, piemēram, teksta saturā, vizuālajā saturā vai skaņā, izmantojot jaunus digitālos rīkus un tehnoloģijas.
5. Kā rīkot kampaņas, individuāli vai kopīgi veicot vai uzsākot sociālo darbību, lai dalītos zināšanās, risinātu problēmas ģimenē, darbavietā vai kopienā, lai pilnībā piedalītos sabiedrībā, izmantojot aktīvismu, kopienas forumu vai publiskas debates.
6. Drošība un atbildība tiešsaistē, kad dalībnieki tiek aicināti pārdomāt savu rīcību un komunikācijas uzvedību, piemērojot sociālo atbildību un ētikas principus.

Tā kā šīs būtiskās digitālās prasmes mūsdienās ir svarīgākas nekā pirms 20 gadiem, plašsaziņas līdzekļu lietotprasme pieaugušo neformālajā izglītībā tādējādi kļūst par mūžizglītības mērķi, kas paredz, ka pieaugušo izglītotajiem ir jāveicina pieaugušo izglītojamā mācīšanās un sniegums digitālo prasmju stiprināšanā, izmantojot praksi apvienojumā ar priekšmetu zināšanām. Tas ir svarīgi, jo gados vecāki izglītojamie ir vairāk izmantoti un pieraduši pie tradicionālā mācīšanās-mācīšanas modeļa klasē, kas ir balstīts uz priekšmetu.

Tādējādi ir vieglāk un interesantāk meklēt, atlasīt, digitāli apstrādāt jaunu informāciju un vizuālo saturu, ja pieaugušajam izglītojamajam jau ir zināšanas un daudzu gadu pieredze, kas ļauj izglītojamajam izmantot dzīves prasmes, lai orientētos vai izpētītu dažādas jomas. Tas nozīmē, ka pieaugušo izglītībai būtu jāpārorientējas no satura zināšanu bāzes uz palīdzību pieaugušajiem, kas mācās, iegūt būtiskas digitālās prasmes, lai piekļūtu, analizētu, novērtētu, apstrādātu vai izveidotu multivides saturu kā līdzekli interaktīvai līdzdalībai sabiedrībā, izmantojot informācijas tehnoloģiju rīkus un risinājumus, lai apmierinātu vajadzības, novērstu nepilnības vai izmantotu iespējas kopienā vai radītu jaunas iespējas.

2.3. Sociālo mediju priekšrocības un ietekme

Sociālo mediju vietņu priekšrocības ir tādas, ka tās ir izstrādātas tā, lai tās būtu viegli lietojamas, un parasti tās ir bez maksas. Lietotājiem nav nepieciešamas īpašas prasmes, lai izveidotu profilu un sāktu publicēt saturu un mijiedarboties ar citiem lietotājiem. Sociālie mediji ļauj viegli uzturēt kontaktus ar cilvēkiem vai tīkliem vai atrast citus lietotājus ar līdzīgām interesēm. Tā kā sociālo mediju vietnes palīdz lietotājiem izveidot savienojumus, tās var izmantot, lai atrastu noderīgas kontaktpersonas, informāciju vai avotus. Daudzi lietotāji ir aktīvāki sociālajos medijos, kur viņi var izveidot savu platformu, lai pastāstītu savus stāstus, apspriestu vai debatētu par dažādiem sociāliem jautājumiem. Tam ir milzīga ietekme uz sabiedrību, jo tas palīdz cilvēkiem vairāk iesaistīties plašsaziņas līdzekļos un sabiedrības attīstībā, jo jebkurš lietotājs var piekļūt informācijai, ievietot komentārus vai saistīt informāciju ar dažādām sociālo mediju vietnēm, tādējādi piesaistot un sasniegto plašāku tiešsaistes auditoriju. Laiks, kas nepieciešams, lai ražotu, atkārtoti ražotu un izplatītu, atkārtoti izplatītu šādu saturu, parasti ir īss, bieži vien sākot no dažām sekundēm. Sociālajiem medijiem ir bijusi liela ietekme uz vispārējo cilvēku mijiedarbību kas ir pārgājis tiešsaistē, un tādējādi ietekmē to, kā cilvēki sazinās savā starpā.

Tāpēc plašsaziņas līdzekļu lietotprasme kā starpkultūru lietpratība pieaugušajiem, kas mācās, tad kļūst neaizstājama pieaugušo neformālās izglītības kontekstā. Tas ļauj svinēt savienojamību starp kultūrām, atjaunojot socioloģiskās teorijas par zināšanām un mācīšanos, piemēram, saistaudību un sociālo konstruktīvismu.

Sociālais konstruktīvisms, jo, svinot saikni starp kultūrām, visiem iedzīvotājiem ir nepieciešams dziļāks priekšstats par to, kā tiek radītas zināšanas, ka zināšanas tiek radītas kopīgi grupās vienam otram. Un ka, dziļi iesaistoties kultūrā vai kultūrā, mēs visu laiku mācāmies. Tādējādi pieaugušo izglītojamiem būtu jāspēj palīdzēt pieaugušajiem, kas mācās, kritiski novērtēt, kā subjektīvās nozīmes kļūst par sociāliem faktiem. Turklāt, atzīmējot savienojamību starp kultūrām, tiek atzīta nepieciešamība izgaismot iedzīvotāju izpratni par mācīšanās vai koģitimisma sociālo un kultūras kontekstu. Tātad pieaugušajiem, kas mācās, vajadzētu būt pamata izpratnei par attiecībām starp viņu darba pieredzi, sociālo pieredzi, mācībām un zināšanām. Šī mācīšanās, kas definēta kā praktiskas zināšanas vai attieksmes, vai uzvedības maiņa, var atrasties ārpus mums pašiem, piemēram, organizācijā vai datubāzēs. Šajā ziņā mācīšanās ir vērsta uz specializētas informācijas kopas savienošanu, kur savienojumiem, kas ļauj mācīties, ir lielāka nozīme nekā pašreizējiem zināšanu stāvokļiem. Plašsaziņas līdzekļu un informācijpratība ir saistīta ar mūžizglītību un zināšanām par to, kā mēs zinām vai mācāmies.

2.4. Sociālo mediju uztvere paaudžu vidū

Tas, kā paaudzes izmanto un mijiedarbojas ar sociālajiem medijiem un spēj uzlabot savas mediju un informācijas prasmes, dažādās paaudzēs atšķiras. Vecākās paaudzes izmanto datorizētu saziņu (sociālie mediji, tīmekļa žurnāls), galvenokārt, lai sekotu līdzī jauniešiem un apspriestu sociālos jautājumus. Sociālie mediji piedāvā viņiem arī informāciju par dažādām tēmām, kas viņus īpaši varētu interesēt, un tādējādi viņiem ir viegli piekļūt informācijai. Tātad, sociālie mediji dod viņiem iespēju piekļūt vēlamajai informācijai, vieglāk, ātrāk, ar papildu uzticamību, jo informācija bieži tiek kategorizēta, atjaunināta, un to var pārbaudīt ar avotu, izmantojot pamata faktu pārbaudes vai pārbaudes prasmes. Turklāt dažādi tīmekļa emuāri un sociālo mediju vietnes, piemēram, Facebook, Twitter, rada noteiktas intereses šīs paaudzes vidū, ko var uzskatīt par motivāciju, lai viņi vairāk iesaistītos tiešsaistes mijiedarbībā un tādējādi stiprinātu viņu digitālās prasmes un panāktu vēlamu plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes attīstību pieaugušo izglītojamo vidū.

No otras puses, jaunā paaudze atrodas dzīves periodā, kurā indivīdi pēta un iegūst pamatvērtības un uzskatus par to, kas viņiem un sabiedrībai ir svarīgs dzīvē.

Tas, kā jaunieši izmanto sociālos medijus un tīmekļa emuārus, bieži var ietekmēt vērtības, kuras viņi attīsta. Tas nozīmē, ka sociālo mediju aktivitātes ir saistītas ar jauniešu sociālo attīstību, pamatojoties uz:

1. hedonistiskas un paškoncentrētas vērtības: izskatās labi, ir daudz naudas, var brīvi darīt, kā vēlas, utt.
2. humānistiskas un pašpasludinātas vērtības: vienlīdzība, sociālais taisnīgums, palīdzība citiem utt.

Tādējādi šai paaudzei plašsaziņas līdzekļu pratība un informācijpratība nozīmē ne tikai būtisku digitālo prasmju attīstīšanu, bet arī tādu skaitļošanas prasmju attīstīšanu kā kodēšanas lasītprasme, algoritmiskā pratība, datu analīze utt.

3. NODAĻA. Starppersonu prasmes un digitālā izglītība

3.1. Starppersonu prasmes un digitālā izglītība

Efektīvai, iekļaujošai un daudzveidīgai darba videi ir nepieciešamas starppersonu prasmes. Lai gan dažas darba vides var vairāk paļauties uz spēcīgām starppersonu prasmēm vai bieži vien tās pieprasīt vairāk nekā citas, piemēram, mācīšana un apmācība, izmantojot neformālās mācīšanās praksi pieaugušo izglītības kontekstā. Pieaugušo izglītotājiem ir vajadzīgas spēcīgas starppersonu prasmes, lai sadarbotos ar pieaugušajiem, kuri mācās, kuriem ir daudzu gadu mācīšanās, dzīves pieredze, sava dzīves pieredze, pēc tam emocionāls pašapzinīgs, empātisks, pacietīgs, kulturāli zinošs pieaugušo pedagogs efektīvi rada interaktīvu mācību pieredzi, kas atbilst pieaugušo, kas mācās, vajadzībām. Un, apvienojot tradicionālās klātienes mācīšanas, mācīšanās, apmācības metodes ar digitālo izglītību, vairāk var paveikt sadarbībā, īsā laikā. Tātad, digitālā izglītība prasa, lai pieaugušo izglītotāji pieņemtu dažādas mācīšanas un apmācības metodes, pārejot no tradicionālās lejupvērstās zināšanu nodošanas.

Lai gan, lai tas darbotos, tam ir nepieciešamas starppersonu komunikācijas prasmes: process, kurā notiek domu, ideju, jūtu un emociju apmaiņa aci pret aci starp diviem vai vairākiem cilvēkiem. Tas ietver gan verbālos, gan neverbālos personiskās mijiedarbības elementus. Taču tas prasa arī spēju gan apsvērt, gan

novērtēt pieaugušo, kas mācās, vajadzības, emocijas, sociālās barjeras, kultūras atšķirības un īpašības. Šīs ir prasmes, uz kurām pieaugušo izglītotājs paļaujas, nododot zināšanas, sazinoties un mijiedarbojoties ar pieaugušajiem, kas mācās, gan individuāli, gan grupās. Tātad šīs starppersonu prasmes ir pamats veiksmīgai pieaugušo izglītībai, un pieaugušo izglītotāji ar spēcīgām starppersonu prasmēm mēdz labi strādāt ar pieaugušajiem, kas mācās, dažādās klases mijiedarbībās. Tātad digitālā izglītība kļūst par spēju nodot zināšanas, sazināties un mijiedarboties ar pieaugušajiem, kas mācās, atbalstot informācijas tehnoloģiju rīkus. Tādējādi digitālā izglītība ir digitālo rīku un tehnoloģiju inovatīva izmantošana mācīšanas, apmācības un mācīšanās procesu laikā, kas lielā mērā ir atkarīga no starppersonu prasmēm. Digitālās tehnoloģijas sniedz pieaugušo izglītotājiem iespēju izstrādāt saistošas mācīšanās iespējas jauktā tipa mācīšanās veidā; apvienojot tradicionālo klātienes mācīšanu ar digitālu mācīšanos.

3.2. Pieaugušo digitālās izglītības priekšrocība

Mūsdienu datorizētā mācīšana un mācīšanās pieaugušo digitālajā izglītībā ir izglītojoša pieredze, kas gan līdzinās tradicionālajai klātienes mijiedarbībai, gan atšķiras no tās. Tehnoloģijas maina sociālo mijiedarbību; radot specifisku sociālo uzvedību un emocionālu atmosfēru, kas nosaka, kā konkrētas grupas vai mērķtiecīga lietotāju grupa uztver un piedzīvo pasauli. Pieaugušo izglītības kontekstā saziņa un mijiedarbība ar datoru veicina saziņu klasēs, palielina un atvieglo kolektīvu informācijas apmaiņu, kas ir ļoti svarīgs faktors vispārējā digitālās izglītības procesā. Tomēr tas rada arī ļoti milzīgu emocionālo atmosfēru, kurā izglītojamies var aizslaucīt un iegremdēties tūlītējo ziņojumu, vizuālā satura, paziņojumu, viedokļu un pieņēmumu, kas prasa viņu uzmanību, ritmos un sajūsmā par to. Tas ir, lai gan digitālā izglītība palīdz pieaugušo izglītotājiem apmierināt un risināt mācīšanās vajadzības un zināšanu trūkumu starp pieaugušajiem, kas mācās, cilvēka sociālā neaizsargātība pārbaudīt ziņojumus vai paziņojumus, ritināt, patīk vai dalīties ar materiāliem var būt izaicinājums pieaugušo digitālajai izglītībai.

Tomēr, no otras puses, pieaugušo digitālajai izglītībai ir gan mācīšanas, gan mācīšanās aspekts. Tas piedāvā mācīšanas pieredzi, kurā mācīšanās ir atvieglota, lai tai varētu piekļūt jebkurā laikā, jebkurā vietā vai nu tiešsaistes, vai bezsaistes režīmā. Tas nozīmē, ka pieaugušajiem, kas mācās, nav nepieciešams, lai

pieaugušie visu laiku būtu klasē, lai mācītos un mijiedarbotos. Turklāt tā piedāvā mācību pieredzi, kurā pieaugušie, kas mācās, var mācīties, uzlabot vai stiprināt savu plašsaziņas līdzekļu un informācijpratību, piedāvājot viņiem jaunus veidus, kā radīt, radīt, saņemt, piekļūt informācijai un izplatīt to dažādos formātos. Tas nozīmē, ka pieaugušo digitālā izglītība mudina izglītojamos svinēt savienojamību starp kultūrām, lai cīnītos pret diskrimināciju un neiecietību, pievēršot uzmanību sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem, lai dalītos un informētu citus par to, kā indivīdi konkrētā kontekstā izjūt savu pieredzi savā kultūras vidē. Tas ir svarīgi, jo patiešām daudzi pieaugušie, kas mācās, vienmēr saskaras ar diskrimināciju un atstumtību nevis tāpēc, ka sabiedrība ir ļauna, bet tāpēc, ka cilvēkiem trūkst vietas un spējas saprast, svinēt un novērtēt kultūras atšķirības. Tas ir, šodien pat starpkultūru, starpreliģiju un starprasu konfliktu fenomens; nevienlīdzības fenomenu, klimata pārmaiņas, vārda brīvību, privātumu un citas saistītas cilvēktiesības ir bibliotēku, plašsaziņas līdzekļu, tehnoloģiju un interneta starpniecība. Pieaugušo digitālā izglītība ļauj gan pieaugušo izglītotājiem, gan pieaugušajiem, kas mācās, kritiski izmantot jaunās dimensijas, ko plašsaziņas līdzekļi un tehnoloģijas ienes viņu mācīšanās un mācīšanās pieredzē.

3. 4. Jaukta tipa mācīšanās pieaugušo izglītībā

Baizdotā mācīšanās parasti tiek piemērota praksei izmantot gan tiešsaistes, gan klātienē mācību pieredzi, mācot, mācot, mācoties vai apmācot. Piemēram, jaukta tipa mācīšanās kursā pieaugušie, kas mācās, var apmeklēt nodarbību, ko pasniedz n pieaugušo pedagogs tradicionālā klases vidē, vienlaikus arī patstāvīgi izmantojot kursa tiešsaistes komponentus ārpus klases. Šajā gadījumā izglītojamajiem varētu būt piekļuve kursa materiāliem tiešsaistē un viņiem varētu būt iespēja mijiedarboties ar citiem izglītojamajiem, izmantojot tiešsaistes saziņas platformu, lai turpinātu izpētīt materiālus vai palīdzētu katram veidot tiešsaistes mācību pieredzi, un pēc tam izglītojamie mijiedarbotos ar to pašu kursa materiālu klātienē laikā class time Hence, the online and in-person learning experiences complement one another. However, blended-learning experience varies widely in course designing and delivering. Often online learning might be just a minor component part of a kurss, piemēram, video ierakstītas lekcijas, tiešraides video, mācību moduļi un citi digitāli iespējoti mācību materiāli vai aktivitātes, kas nodrošina primāro mijiedarbību.

Mūsdienās uz digitālo jomu balstīta mācīšanās tiek plaši izmantota pieaugušo izglītībā, lai gan daudzas pieaugušo izglītības iestādes ir atturējušās pieņemt jaunas tehnoloģijas vairāku sarežģītu iemeslu dēļ, sākot no nepietiekama finansējuma, tehnoloģijām un skaitļošanas tīklu trūkuma kā vispārējas pretestības pārmaiņām. Daudziem tas, ka internets un lielākā daļa digitālās mācīšanās tehnoloģiju joprojām ir salīdzinoši jaunas, mācību alternatīvas, piemēram, jaukta tipa mācīšanās, varētu uzskatīt par reformu stratēģiju kopumā, un jaukta tipa mācīšanās, pieaugušo izglītības iestāžu un pieaugušo izglītotāju iekļaušana tad būtu pienākums mainīt veidus, kādos viņi tradicionāli ir instruējuši un mijiedarbojušies ar izglītojamajiem.

Lai gan šim bailēm un pretestībai pārmaiņām ir jēga, jo tas nozīmē, ka lielākā daļa pieaugušo pedagogu ar zemām iepriekšējām digitālajām prasmēm atgrieztos mācīties, jaukta tipa mācīšanās piedāvā daudzas potenciālas priekšrocības:

1. Jaukta tipa mācīšanās sniedz pieaugušajiem, kas mācās, priekšrocības, ko sniedz gan mācīšanās tiešsaistē, gan mācības klātienē. Piemēram, pieaugušie, kas mācās, tiešsaistē var strādāt patstāvīgi un savā tempā, taču viņiem joprojām ir piekļuve pieaugušo izglītotāju personiskajai uzmanībai un visai palīdzībai, zināšanām un resursiem, ko šāds pedagogs parasti sniegtu. Tajā pašā laikā pieaugušo pedagogs var strukturēt kursus un sniegt norādījumus elastīgāk vai radošāk nekā tradicionālajā klases vidē.
 2. Jaukta tipa mācīšanās var arī ļaut pieaugušo izglītotājam pavadīt mazāk laika, pasniedzot nodarbības klasē, un vairāk laika tikt ar pieaugušajiem, kas mācās, individuāli vai mazās grupās, lai palīdzētu viņiem ar konkrētiem jēdzieniem, prasmēm, jautājumiem vai mācīšanās problēmām.
 3. Patstāvīgā darbā jaukta tipa mācīšanās procesā pieaugušie, kas mācās, apgūst arī tādas prasmes kā pašdisciplīna, pašmotivācija un organisātipiski ieradumi, kas viņiem būs nepieciešami un ko viņi izmantos ikdienas dzīvē.
1. pieaugušajiem, kas mācās, ir jāizmanto digitāls un tiešsaistisks tehnoloģijas jaukta tipa mācīšanās situācijās, viņi, protams, iegūst vairāk tehnoloģiskās lasītprasmes un lielāku pārliecību, izmantojot jaunās tehnoloģijas.

Viens no jaukta tipa mācīšanās izaicinājumiem ir tas, vai šāda mācīšanās, mācīšanās, apmācības prakse var sniegt pieaugušajiem, kas mācās, pietiekamu personisku pēckontroli, norādījumus un palīdzību no pieaugušo izglītotājiem, jo īpaši pieaugušajiem, kuri mācās, kuri iepriekš nav mijiedarbojušies ar informācijas tehnoloģiju mācību rīkiem. efektīvi mācīties bez regulāras klases mijiedarbības. Vēl viens izaicinājums ir tas, vai pieaugušo izglītotāji paši ir saņēmuši, saņems atbilstošu apmācību, kā un kad. Tas kļūst ļoti svarīgi, lai nodrošinātu, ka pieaugušo izglītotāji zina, kā efektīvi instruēt pieaugušos, kas mācās jaukta tipa mācīšanās kontekstā, ņemot vērā, ka praksē ir noteikts, ka viņiem ir jāizmanto jaunās tehnoloģijas, iespējams, sarežģītāka mācību prakse nekā tā, ko viņi izmantoja, vēl mācoties skolā.

3. 5. Jaukta tipa mācīšanās modeļi

Ir svarīgi atzīmēt, ka daudzas pieaugušo izglītības iestādes nepaļaujas tikai uz vienu no tālāk norādītajiem modeļiem. Pieaugušo izglītības iestāde, pieaugušo izglītotājs var īstenot vairāk nekā vienu modeli vai izmantot komponentus no modeļiem, kurus viņi uzskata par visefektīvākajiem, lai radītu digitalizētāku un interaktīvāku mācību vidi, pamatojoties uz to, kā viņi cenšas apmierināt savu pieaugušo, kas mācās, vajadzības.

1. Rotācijas modelis:

Šeit pieaugušie, kas mācās vienā klasē, var rotēt starp dažādām mācību aktivitātēm. Šajā modelī vismaz vienai no šīm aktivitātēm vajadzētu būt tiešsaistes mācību aktivitātei. Citas aktivitātes var ietvert individuālu laiku ar pieaugušo pedagogu, vienaudžu grupu mijiedarbību, pedagoga vadītas nodarbības vai neatkarīgu izglītojamo laiku. Rotācijas modeli pieaugušajiem, kas mācās, ir jāizmanto pieaugušo izglītības iestādē, klasē kopā ar saviem pieaugušo izglītotājiem. To var izdarīt, izmantojot:

1. **Stacijas rotācija:** Šeit pieaugušie, kas mācās vienā klasē, rotētu, izmantojot mācību aktivitātes pēc nodarbību grafika, ja to pamudinātu vai nu viņu skolotājs, vai pulkstenis.
2. **Laboratorijas rotācija:** Tas ir līdzīgs stacijas rotācijai, lai gan šeit pieaugušie, kas mācās, rotētu uz datoru laboratoriju tiešsaistes

mācību aktivitātēm, nevis paliktu klasē.

3. **Apgrieztā klase:** Šeit pieaugušie, kas mācās, pavadītu laiku prom no mācībām klasē, lai patstāvīgi apgūtu kursa saturu, izmantojot tiešsaistes video lekcijas, un pēc tam nodarbības laiks tiek izmantots mājasdarbiem. Vai arī pati klase tiktu pārveidota tā, lai pieaugušo pedagogi vairs nebūtu centrālais punkts. Pieaugušo izglītotāji vairs netērētu laiku, lai sniegtu tiešas mācības, bet izmantotu šo nodarbību laiku, lai vadītu uzraudzītu praksi un vajadzības gadījumā sniegtu individuālu palīdzību.
4. **Individuālā rotācija:** Šeit pieaugušo izglītotājs, kas bieži atbalsta uz digitālo vidi balstītu programmu, katram pieaugušajam, kurš mācās, noteiktu dienas grafiku, kas ļautu pieaugušajiem, kuri mācās, rotēt uz dažām, bet ne visām mācību aktivitātēm, pamatojoties uz viņu mācīšanās vajadzībām vai zināšanām.

2. Elastīgais modelis:

Šeit pieaugušie, kas mācās, gūtu labumu gan no mācībām savā tempā tiešsaistē, gan no tiešiem pieaugušo izglītotāja norādījumiem savā klasē. Tā kā pieaugušie, kas mācās, vairāk laika pavadītu, apgūstot pamata saturu tiešsaistē, tas ļautu pieaugušo izglītotājam pavadīt vairāk sava nodarbības laika, palīdzot pieaugušajiem, kas mācās, sarežģītos priekšmetos vai iedziļinoties kursa saturā, par kuru pieaugušie, kas mācās, uzskata, ka viņiem ir labas zināšanas. Pieaugušo izglītotājs pēc tam veicinātu, integrējot mazo grupu mācību aktivitātes, piemēram, izmantojot uz problēmām balstītu mācīšanos vai individuālu apmācību atbalstu.

3. À La Carte modelis:

Šeit pieaugušajiem, kas mācās, būtu iespēja izvēlēties, izvēlēties kursus, kurus apgūt tiešsaistē, lai papildinātu savus esošos kursus savā pieaugušo izglītības iestādē. Šis modelis visbiežāk ir tad, kad pieaugušie, kas mācās, varētu izvēlēties reģistrēties kursus, kurus pašlaik nepiedāvā viņu pieaugušo izglītības iestāde. Lai gan daži kursi ir tiešsaistē, citi tiek apgūti klasē, tāpēc pieaugušais, kurš mācās, joprojām gūtu labumu no mijiedarbības ar pieaugušo pedagogu un vienaudžiem.

4. Bagātināts virtuālais modelis:

Tas ļautu pieaugušajiem, kas mācās, pavadīt lielāko daļu sava laika, pabeidzot kursa darbus tiešsaistē attālināti, ko papildinātu nepieciešamās klātienes mācību sesijas ar pieaugušo pedagogu. Lai gan tiešsaistes mācīšanās ir būtiska bagātinātajam virtuālajam modelim, tā atšķiras no pilna laika virtuālajām nodarbībām, jo mācīšanās aci pret aci ir nepieciešama kursa vai k sastāvdaļabagātinātajā virtuālajā modelī, nevis pēc izvēles, kā tas ir pilna laika virtuālajās nodarbībās.

Ir svarīgi atzīmēt, ka daudzas pieaugušo izglītības iestādes nepaļaujas tikai uz vienu no tālāk norādītajiem modeļiem. Pieaugušo izglītības iestāde, pieaugušo izglītotājs var īstenot vairāk nekā vienu modeli vai izmantot komponentus no modeļiem, kurus viņi uzskata par visefektīvākajiem, lai radītu digitalizētāku un interaktīvāku mācību vidi, pamatojoties uz to, kā viņi cenšas apmierināt savu pieaugušo, kas mācās, vajadzības.

1. Rotācijas modelis:

Wšeit pieaugušie, kas mācās vienā klasē, var rotēt starp dažādām mācību aktivitātēm. Šajā modelī vismaz vienai no šīm aktivitātēm vajadzētu būt tiešsaistes mācību aktivitātei. Citas aktivitātes var ietvert individuālu laiku ar pieaugušo pedagogu, vienaudžu grupu mijiedarbību, pedagoga vadītas nodarbības vai neatkarīgu izglītojamo laiku. Rotācijas modelī pieaugušajiem, kas mācās, ir jāmācās pieaugušo izglītības iestādes iestādē, klasē kopā ar saviem pieaugušo izglītotājiem. To var izdarīt, izmantojot:

1. **Stacijas rotācija:** Šeit pieaugušie, kas mācās vienā klasē, rotētu, izmantojot mācību aktivitātes pēc nodarbību grafika, ja to pamudinātu vai nu viņu skolotājs, vai pulkstenis.
2. **Laboratorijas rotācija:** Tas ir līdzīgs stacijas rotācijai, lai gan šeit pieaugušie, kas mācās, rotētu uz datoru laboratoriju tiešsaistes mācību aktivitātēm, nevis paliktu klasē.
3. **Apgrīztā klase:** Šeit pieaugušie, kas mācās, pavadītu laiku prom no mācībām klasē, lai patstāvīgi apgūtu kursa saturu, izmantojot tiešsaistes video lekcijas, un pēc tam nodarbības laiks tiek izmantots mājasdarbiem. Vai arī pati klase tiktu pārveidota tā, lai

pieaugušo pedagogi vairs nebūtu centrālais punkts. Pieaugušo izglītotāji vairs netērētu laiku, lai sniegtu tiešas mācības, bet izmantotu šo nodarbību laiku, lai vadītu uzraudzītu praksi un vajadzības gadījumā sniegtu individuālu palīdzību.

4. **Individuālā rotācija:** Šeit pieaugušo izglītotājs, kas bieži atbalsta uz digitālo vidi balstītu programmu, katram pieaugušajam, kurš mācās, noteiktu dienas grafiku, kas ļautu pieaugušajiem, kuri mācās, rotēt uz dažām, bet ne visām mācību aktivitātēm, pamatojoties uz viņu mācīšanās vajadzībām vai zināšanām.

1. Elastīgais modelis:

Šeit pieaugušie, kas mācās, gūtu labumu gan no mācībām savā tempā tiešsaistē, gan no tiešiem pieaugušo izglītotāja norādījumiem savā klasē. Tā kā pieaugušie, kas mācās, vairāk laika pavadītu, apgūstot pamata saturu tiešsaistē, tas ļautu pieaugušo izglītotājam pavadīt vairāk sava nodarbības laika, palīdzot pieaugušajiem, kas mācās, sarežģītos priekšmetos vai iedziļinoties kursa saturā, par kuru pieaugušie, kas mācās, uzskata, ka viņiem ir labas zināšanas. Pieaugušo izglītotājs pēc tam veicinātu, integrējot mazo grupu mācību aktivitātes, piemēram, izmantojot uz problēmām balstītu mācīšanos vai individuālu apmācību atbalstu.

1. À La Carte modelis:

Šeit pieaugušajiem, kas mācās, būtu iespēja izvēlēties, izvēlēties kursus, kurus apgūt tiešsaistē, lai papildinātu savus esošos kursus savā pieaugušo izglītības iestādē. Šis modelis visbiežāk ir tad, kad pieaugušie, kas mācās, varētu izvēlēties reģistrēties kursus, kurus pašlaik nepiedāvā viņu pieaugušo izglītības iestāde. Lai gan daži kursi ir tiešsaistē, citi tiek apgūti klasē, tāpēc pieaugušais, kurš mācās, joprojām gūtu labumu no mijiedarbības ar pieaugušo pedagogu un vienaudžiem.

1. Bagātināts virtuālais modelis:

Tas ļautu pieaugušajiem, kas mācās, pavadīt lielāko daļu sava laika, pabeidzot kursa darbus tiešsaistē attālināti, ko papildinātu nepieciešamās klātienes mācību sesijas ar pieaugušo pedagogu. Lai gan tiešsaistes mācīšanās ir būtiska bagātinātajam virtuālajam modelim, tā atšķiras no pilna laika virtuālajām nodarbībām, jo mācīšanās aci pret aci

ir nepieciešama kursa vai k sastāvdaļabagātinātājā virtuālajā modeli, nevis pēc izvēles, kā tas ir pilna laika virtuālajās nodarbībās.

4.NODAĻA. Soli pa solim- ceļvedis par bloga rakstīšanu

4.1. Tīmekļa žurnāla izpratne

Tīmekļa dienasgrāmata (blogs) ir tīmekļa vietne, kurā tiek ievadīta informācija, konkrētas tēmas vai viedokļi. Bloga autors (bloggeris) var arī saistīt blogu ar stāstiem vai citām tīmekļa vietnēm, kurās atrodama attiecīga un interesanta informācija. Šīs saites parasti ir sadalītas atbilstoši bloga tēmai un rakstītas apgrieztā hronoloģiskā secībā, kas nozīmē, ka aktuālākās saites tiek parādītas bloga sākumlapas augšpusē. Termini tīmekļa žurnāls (vai tīmekļa žurnāls) un emuārs ne vienmēr ir sinonīmi. Blogeri publicē svaigu saturu, kas saistīts ar viņu domām vai viedokļiem par konkrētām vai dažādām tēmām, savukārt tīmekļa žurnālisti atsaucas uz informāciju, ko viņi uzskata par būtisku un noderīgu. Tomēr, pieaugot dažāda veida emuāru rakstītājiem un jaunajām tīmekļa tehnoloģijām, robeža starp personīgajām tīmekļa vietnēm, emuāriem un lielākiem tiešsaistes izdevējiem ir izplūdusi. Tas nozīmē, ka mūsdienu tīmeklī ir daudz satura pārvaldības sistēmu, kas ļauj viegli rediģēt un publicēt arī netehniskajiem lietotājiem. Līdz ar to tas kļūst tik svarīgi mediju un informācijpratībā, jo jebkurš pieaugušo izglītotājs vai pieaugušais izglītojamais var viegli izmantot tīmekļa žurnālu, lai veicinātu starppersonu prasmes.

Šīs rokasgrāmatas 1. nodaļā mēs esam aplūkojuši būtiskākos tematus par medijpratību un informācijpratību, kas noderēs, ja cilvēks nolems radīt, producēt un izplatīt informāciju, vizuālo saturu. Tas nozīmē, ka bloga rakstīšana, publicēšana kā pieaugušo izglītotājam vai pieaugušajam izglītojamajam ir saistīta ar noteiktiem pienākumiem, un to ir labi paturēt prātā. Otra būtiska lieta, kas jāņem vērā, ir spēja izprast, izpētīt un definēt mērķauditoriju, pirms sākt rakstīt pirmo blogu ierakstu. Uzdodiet šādus jautājumus:

- a. Ko es vēlos, lai mana auditorija uzzinātu, vai kā es vēlos, lai mana auditorija iesaistītos?

- b. Kāds saturs viņus interesē vai kāds vēstījums viņus uzrunās?

Šie jautājumi palīdz emuāra autoram apsvērt, ko viņš zina par savu mērķauditoriju un tās interesēm, kad viņš izdomā tēmu emuāra ierakstam. Piemēram, emuāra autors varētu vēlēties sniegt mērķauditorijai informāciju par to, kā pielāgot savu pieeju sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem, piemēram, pārejot no neformālas, personiskas pieejas uz pieeju, kas vairāk vērsta uz tīklošanu. Šāda veida stratēģiskie jautājumi palīdz emuāra autoram publicēt saturu par tēmām, kas interesē viņa auditoriju un ar kurām tā var rezonēt. Pēc izpratnes par pienākumiem, kas saistīti ar informācijas publicēšanu, par vizuālo saturu tiešsaistē un tartas auditorijas definēšanu, otra svarīgākā lieta, kas jāņem vērā, ir bloga nosaukums un galvenās bloga tēmas. Tēmas var būt jebkuras:

- a. Dzīves pieredze: ikvienam ir mācība, ko viņš ir guvis no dzīves pieredzes. Dalīšanās ar šīm zināšanām var būt noderīga citiem, kas nonākuši līdzīgās situācijās.
 - o Piemēram, pieaugušo izglītotājs ar imigrantu izcelsmi, kuram ir pieredze ar grūtībām apgūt jaunu valodu, varētu dalīties ar saturu par to, kā šīs grūtības pārvarēt, un tas varētu palīdzēt pieaugušajiem, kuri atrodas līdzīgās situācijās.

4.2. Personīgā emuāra izveide

Personīgais emuārs ir emuārs par personu, un tā var būt jebkura persona, kas izvēlas radīt, ražot un izplatīt informāciju vai vizuālo saturu tikai par sevi. Tas ietver dažādas tēmas, sākot no lietām, ko persona dara ikdienā, līdz nejaušām domām. Tas ir lielisks veids, kā persona var dalīties ar pasauli savos uzskatos, domās, viedokļos, perspektīvās, neprasot padziļinātas rakstīšanas, rediģēšanas vai publicēšanas prasmes. Tāpēc hobiji vai citas intereses, kas cilvēkam ir aizraušanās, ir lieliska vieta, ar ko sākt. Pavārmāksla, ceļošana, mode, sports un automašīnas ir klasiski piemēri. Taču arī blogi par neskaidrākiem hobijiem var būt veiksmīgi, jo auditorija var būt burtiski jebkurš un jebkur, kur ir pieejams internets.

Pēc tam, kad ir idejas par galvenajām tēmām, ir pienācis laiks izvēlēties bloga nosaukumu, kas galu galā veido daļu no bloga domēna nosaukuma. Labam

bloga nosaukumam jābūt aprakstošam, lai potenciālie apmeklētāji jau pēc nosaukuma uzreiz varētu pateikt, par ko ir blogs. Ja blogs ir par vienu konkrētu tēmu, tad tas noteikti būtu ideāli piemērots bloga nosaukuma izvēle un iekļaušana domēna nosaukumā. Piemēram, ēdienu gatavošanas blogam nav obligāti domēna nosaukumā jāiekļauj vārds "ēdiena gatavošana". Arī vārdi ēdiens, receptes un maltītes ļautu cilvēkiem saprast, ka blogs ir par ēdiena gatavošanu. Personīga bloga gadījumā, kurā tiek apspriestas dažādas tēmas par personīgiem uzskatiem, domām, viedokļiem vai perspektīvām, tad ideāli būtu izmantot personīgo vārdu vai kādu tā variāciju, jo blogs ir tikai par šo personu.

4.2.1. Bloga domēna izveide

Izmantojot dažas bloga nosaukuma idejas, ir iespējams izvēlēties bloga domēna paplašinājumu. Vispopulārākais domēna paplašinājums ir **.com**, taču arī **.net** vai **.org**. Svarīgi arī atzīmēt, ka bloga domēna vajadzībām starp vārdiem nedrīkst būt atstarpes. Piemēram, domēna vārds blogam ar nosaukumu **interpersonal skills** kļūst **interpersonalskills.com**. Tādēļ ir jāizvēlas satura un tīmekļa vietnes domēna mitināšanas pakalpojums. Saturs palīdz izveidot tīmekļa vietnes domēnu, kurā faktiski tiek publicēts emuārs. Satura platformas palīdz pārvaldīt domēnus (kuros tiek izveidota tīmekļa vietne) un apakšdomēnus (kuros tiek izveidota tīmekļa vietne, kas ir savienota ar esošo tīmekļa vietni). Tātad vispirms ir jāizvēlas tīmekļa mitināšanas pakalpojums. Tas nozīmē reģistrēt domēnu tīmekļa vietnes uzturētājā. Bloga domēns izskatīsies šādi: www.yourblog.com. Nosaukumu starp abiem punktiem izvēlas bloga īpašnieks vai autors, un, ja šis domēna vārds internetā vēl nepastāv.

4.2.2. Bloga tēmas pielāgošana

Kad ir izveidots un izvietots domēna vārds, nākamais uzdevums ir pielāgot emuāra izskatu, lai tas atspoguļotu emuāra autora plānoto satura tēmu. Piemēram, ja bloga autors raksta par ilgtspēju un vidi, veidojot bloga izkārtojumu, varētu būt jāpatur prātā zaļa krāsa. Gadījumā, ja jau ir izveidota tīmekļa vietne, tāpēc, rakstot pirmo ierakstu šai esošajai tīmekļa vietnei, bloga autors nodrošinātu, ka raksts pēc izskata un tēmas atbilst tīmekļa vietnei. To var izdarīt, izmantojot divus veidus:

- b. Galvenās vietnes nosaukums un/vai logotips: tas atgādinās emuāra

lasītājiem, kas publicē saturu.

- c. Par mums lapa no galvenās tīmekļa vietnes blogā.

Katram ziņojumam jābūt garam, informatīvam un saistošam. Ne vienmēr ir viegli regulāri nākt klajā ar jaunām bloga ierakstu idejām, lai gan bloga autors vienmēr var brīvi mainīt toni un pat tēmu, lai uzturētu to dzīvu un interesantu. Galu galā tā ir personīga telpa. Tomēr ir daži elementi, kas jācenšas iekļaut katrā saturā.

4.2.3. Bloga satura izveide

Izveidojiet vilinošu ziņu virsrakstu, kas rosina ziņkārību un veicina klikšķus. Izmantojiet pirmā raksta pirmo rindkopu, lai skaidri definētu raksta tēmu un sniegtu iespējamo āķi, kas lasītāju mudinās lasīt.

Ilgāks ne vienmēr ir labāks, jo mēs šobrīd dzīvojam laikā, kad cilvēki saņem un mijiedarbojas ar daudz informācijas un vizuālā satura tiešsaistē. Tāpēc būt precīzam, tiešam un precīzam ir pievienotā vērtība un lieliska prasme bloga rakstīšanā: jo mazāk informācijas, bet labi detalizēti, jo labāk. Tas ir tāpēc, ka apmeklētāji sāks zaudēt interesi, ja saturs būs garš. Īsākas rindkopas ar atstarpēm starp rindkopām, sarakstu un izceļamu citātu izmantošana, attēlu izmantošana, virsrakstu un apakšvirsrakstu iekļaušana ļauj apmeklētājiem viegli atrast meklēto.

- a. **Iesaistiet lasītāju:** katra ziņojuma beigās bieži izmantotā taktika, lai iesaistītu apmeklētājus, ir uzdot auditorijai nozīmīgu jautājumu un lūgt viņus atbildēt komentāros. Šis vienkāršais pasākums var palielināt iesaistīšanos.
- b. **Origināls saturs:** saturam vienmēr jābūt oriģinālam. saturam jānāk no sirds, smadzenēm, zināšanu bāzes vai pieredzes. Lai gan varētu būt arī lieliski smelties idejas par tēmām no citiem interesējošās jomas pārstāvjiem un veikt izpēti, rakstīšanas un rediģēšanas darbus.
- c. **Origināls vizuālais saturs:** lai gan ir viegli iekļaut bildes vai videoklipus no bezmaksas vietnēm, vēl labāk ir iekļaut paša autora fotogrāfijas, videoklipus vai grafikas darbus.
- d. **Satura rediģēšana:** emuāra saturam jābūt pietiekami rediģētam, gramatiski pareizam, pārbaudītam un pārbaudītam.

4.3. Bloga publicēšana un popularizēšana

Tas var notikt dažādos veidos atkarībā no pieredzes, domēna mitināšanas un iekšējām prasmēm. Ja mēs apsveram bloga publicēšanu, izmantojot WordPress, blogu var viegli publicēt pirmo reizi, vienkārši noklikšķinot uz izvēlnes "Bluehost" paneļa izvēlnes augšējā kreisajā pusē, tad noklikšķiniet uz zilās pogas "Launch", lai ņemtu vietnes lapu un palaistu blogu.

Labi izstrādāta emuāra izveide, lieliska satura rakstīšana un publicēšana ir tikai sākums. Lai panāktu, ka apmeklētāji apmeklē blogu un mijiedarbojas ar to, ir nepieciešams veltīt laiku tā popularizēšanai, jo īpaši, ja tas ir pirmais emuārs. Ir dažas stratēģijas, kas var palīdzēt blogam nonākt daudzu lasītāju redzeslokā. Iespējams, ka pirmie cilvēki, kurus vajadzētu uzrunāt, ir tie, kas atrodas jūsu iekšējā lokā. Tas ietver ģimēni, draugus, kolēģus vai kolēģus konkrētā jomā. Vairāk vai mazāk vienkārši ir lūgt šos cilvēkus kļūt par sekotājiem, komentēt blogu vai vienkārši dalīties ar blogu savās sociālo mediju vietnēs. Papildus tam, kā arī pateicoties brīvai piekļuvei tādām sociālo plašsaziņas līdzekļu platformām kā Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, Pinterest, Instagram u. c., ir ierasts, ka tikko publicēto emuāru ir iespējams tālāk pārpublicēt vai izplatīt šajās sociālo plašsaziņas līdzekļu platformās, vienkārši ievietojot emuāra URL saiti un padarot to saistošāku, izmantojot hashtagus, lai sasniegtu dažādus sekotājus. Tas ir lieliski, jo ne tikai draugi redz saiti, bet, ja viņi dalītos ar saiti ar saviem draugiem, tas automātiski vairotu apmeklētāju skaitu.

Vēl viens veids, kā atkārtoti vai tālāk izplatīt tikko publicētu emuāru, varētu būt atrast citus līdzīgus emuārus kopienā un iesaistīties ar tiem. Izmantojot komentāru sadaļu, ir iespējams iepazīstināt ar savu viedokli un atstāt saistošus un konstruktīvus komentārus. Daudzi emuāri ļauj auditorijai atstāt saiti uz savu emuāru. Izveidojot attiecības ar ievērojamiem blogeriem kopienā, pēc tam ir viegli paplašināt tīklu un tādējādi sasniegt daudzus cilvēkus. Tātad sasniegt daudzus cilvēkus var būt viegli, bet, lai tos ieinteresētu un noturētu, ir nepieciešams darbs un zināšanas. Kad lasītāji atstāj komentārus par kādu ierakstu, vienmēr ir svarīgi ar viņiem iesaistīties. Atbildot uz viņu komentāriem un jautājumiem, dodot viņiem "patīk" un apliecinājumus, ir nepieciešamas labas komunikācijas un saskarsmes prasmes. Jo vairāk bloga autors rūpējas un izprot

auditorijas domas, uzskatus un emocijas un mijiedarbojas, iesaistās ar viņiem, jo vairāk auditorija noteikti atgriezīsies.

Izmantotā literatūra

- https://en.unesco.org/sites/default/files/mil_eng.pdf
- <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000246371>
- Blended Learning Definition. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.edglossary.org/blended-learning/>
- Carlsson, U. (2019). Understanding Media and Information Literacy (MIL) in the Digital Age A Question of Democracy. https://en.unesco.org/sites/default/files/gmw2019_understanding_mil_ulla_carlsson.pdf
- Essential digital skills framework. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.gov.uk/government/publications/essential-digital-skills-framework/essential-digital-skills-framework>
- Government of Iceland | Adult Education. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.government.is/topics/education/adult-education/>
- Graham, C. Blended Learning Models. Encyclopedia Of Information Science And Technology, Second Edition, 375-382. doi: 10.4018/978-1-60566-026-4.ch063
- How to Start a Blog in 2021 - Easy Guide to Create a Blog for Beginners. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.theblogstarter.com/>
- Literacy | UNESCO UIS. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <http://uis.unesco.org/en/glossary-term/literacy>
- Social Media. (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.investopedia.com/terms/s/social-media.asp>
- What is digital education? (2021). Retrieved 4 March 2021, from <https://www.ed.ac.uk/institute-academic-development/learning-teaching/staff/digital-ed/what-is-digital-education#:~:text=Digital%20education%20is%20the%20innovative%20use%20of%20digital,of%20blended%20or%20fully%20online%20courses%20and%20programmes.>